

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Objectiones contra hunc generationis Verbi explicandi modum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

VII. Ex his itaque probo, in ipsius sententia sequi, actum primum intelligendi in Deo distingui virtualiter ab actuali intellectu: at enim expressè intellectualem actualem ex vi productionis formaliter communicari Filio, actum primum intelligendi non communicari: ergo iis conveniunt prædicata contradictoria: ergo distinguuntur virtualiter. Imò hoc ipsum quod isthic dicit actualem scilicet intellectiorem esse in Deo primum distinctivum virtuale, actum verò primum intelligendi non esse, arguit inter ea distinctionem virtualeam, cum hæc etiam sint prædicata contradictoria.

VIII. Malè ergo hac Disputatione 47. sect. 8. num. 62. pro fundamento hujus foræ sententiæ supponit, ante actualem intellectualem non dari in prædicatis divinis aliquid virtualiter distinctum, cum vis hæc intelligendi radicalis actualem intellectualem antecedit, ut ipse fatetur, & ut hic ex ipsius principiis ostendi, virtualiter ab eâ distinguatur, cum contradictoria de iis prædicata verificentur. Hæc sententia magis impugnabitur Sect. sequente.

SECTIO SEXTA.

Verisimilior ratio, cur Filii, non Spiritus Sancti processio, sit generatio.

I. Quidquam hæc in re stabilire est difficultissimum. Quid tamen mihi juxta nostra principia verisimilius videatur, hic obiter aperiam.

II. Sistendo itaque in principiis à me supra Disp. 4. sect. 8. de divinæ Essentiæ constitutione positus, eam nimirum, non in actuali intellectu, sed radicali, actu scilicet primo intelligendi consistere: existimo non actualem intellectualem tantum, sed actum etiam primum intelligendi, seu naturam Filio à Patre ex vi productionis formaliter communicari, & hoc modo eum Patri similem in naturâ procedere, ejusque productionem esse generationem.

III. Ratio autem est: Pater siquidem producit Filium ut intelligens: ergo principium ipsius formale per locum intrinsecum includit actum primum intelligendi: hic enim non minus ad conceptum intelligentis requiritur, quam actualis intellectio: ergo principium formale Verbi essentialiter ingreditur actus primus intelligendi: ergo in generatione Filii, non intellectio tantum actualis, sed actus etiam primus ei communicatur, sicque ut dixi ex vi productionis procedit Patri similis in naturâ. Quod autem Pater ut intelligens, seu ut est hoc complexum, producat Filium, communis videtur sanctorum Patrum sententia, qui ut supra vidimus, affirmant æternum Patrem cognoscendo eum producere. Hinc etiam S. Thomas primâ parte, q. 34. art. ad 3. Pater, inquit, intelligendo se, & Filium, & Spiritum Sanctum, &c. concipit Verbum; intelligere autem, seu cognoscere non dicit cognitionem in abstracto, sed in concreto, & in subiecto, vel quasi subiecto, quod in Deo, ut Disput. illâ quartâ ostendimus, est actus primus intelligendi.

IV. Ex his habetur actum primum intelligendi alio modo constitui principium formale productionis Filii, quam illud constituat voluntas, aut aliud prædicatum, seu attributum divinum, cum unâ cum actuali intellectu ita sit de conceptu illius.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

intrinsicò, ut sine eo intelligi omnino non possit, sicut potest sine volitione & aliis: ergo alio etiam modo simul cum intellectu communicatur Filio, quam vel voluntas, vel alia attributa: sed hæc communicatur materialiter: ergo actus primus formaliter.

Secundò, & efficacius probatur ex parte Filii: sicut enim Pater à sanctis Patribus dicitur formaliter cognoscendo, loquendo, &c. generare Filium, ita Filius ab iisdem dicitur intelligendo & audiendo generari: si ergo intelligendo & audiendo illa, quæ à Patre ei dicuntur, formaliter producat: ergo per productionem formaliter accipit vim & facultatem audiendi, seu intelligendi; alioqui non posset generari audiendo; vim autem, seu facultatem audiendi, seu percipiendi ea quæ dicuntur, in actu primo intelligendi suam esse, ostendi Disp. illâ 4. sect. octavâ: ergo conformiter ad hanc sententiam dici potest, & debet, Filio ex vi processionis formaliter communicari actum primum intelligendi.

SECTIO SEPTIMA.

Objectiones contra hunc generationis Verbi explicandi modum.

Dices primò: actualis intellectio subsistens per paternitatem constituit complexum intelligentis, & eadem intellectio subsistens per Filiationem constituit complexum audientis, ergo ad rationem vel intelligentis, vel audientis nil opus actu primo intelligendi. Respondetur negando antecedens: intellectio namque subsistens non constituit complexum intelligentis, subsistentia enim, seu Relatio secundum omnes nihil percipit, ac proinde esse nequit subiectum quasi seu substratum in denominatione intelligentis: ergo ad hoc complexum constituendum necessarius est actus primus intelligendi.

Dices secundò: Pater (idem est de Filio) ut amans producit Spiritum Sanctum, ergo ex vi productionis formaliter non amorem tantum actualem ei tribuit, sed radicalem, ergo actum primum amandi, nam hic non minus ad complexum amantis requiritur, quam actus primus intelligendi, ad complexum intelligentis, ergo Spiritus Sanctus ex vi processionis accipit actum primum amandi, ergo naturam, utpote quam nos in actu primo constituimus, sicque erit Filius, cum ex vi productionis procedat in similitudinem naturæ.

Concessis cæteris nego ultimam consequentiam, Spiritum Sanctum scilicet ex vi processionis accipere naturam. Ad probationem dico, nos non in actu primo amandi, sed intelligendi, naturam divinam constituisse. Ratio autem, quam hujus rei Disp. illâ quartâ citatâ assignavimus, est, Natura enim cujusque rei est primus conceptus determinatus per quem ab omni aliâ re distinguitur, actus verò primus amandi in Deo hoc munus non exercet, cum prior illo sit actus primus intelligendi; quem enim ordinem inter se servant actualis intellectio & volitio, eundem ratione nostrâ servant earum principia, seu actus primi.

Dices tertio contra primum argumentum sect. præcedente propositum: quando dicimus partes ut albus disgregat visum, nullo modo reduplicamus subiectum, sed solam formam, ergo nec in denominatione intelligentis. Respondetur latam inter complexa seu concreta physica extrinsecè operantia, & intentionalia hac in parte esse differentiam;

Qualitates

Filiusque voluntas.

V. Sicut Pater dicendo & intelligendo generat, ita Filius audiendo generatur.

I. Intellectio subsistens non constituit complexum intelligentis.

II. Pater & Filius communicant Spiritui Sancto formaliter actum primum amandi.

III. Ostenditur Spiritum Sanctum ex vi processionis non accipere naturam divinam.

IV. Lata inter qualitates intentionales & physicam differentiam.

qualitates siquidem physicae, ut hunc suum effectum extrinsecum operentur, non alio modo subiecti concursu indigent, quam ut existant, seu ut in esse ab eo conserventur; unde si miraculose extra subiectum constituantur, ut contingit in accidentibus Eucharisticis, aequè huiusmodi effectus producent, ac si existerent in subiecto, ut in speciebus sacramentalibus quotidianâ constat experientia.

V. Qualitates intentionales extra subiectum, sunt qualitates emotiva.

Ad effectus extrinsecos hâc qualitates non indigent subiecto.

V. Secus res se habet in qualitatibus intentionalibus; hæc siquidem, vitales cum sint, ita ad suos effectus subiectum vitale, sibi que proportionatum requirunt, ut si extra illud divinitus conserventur, nihil possint, sed sunt instar qualitatum mortuorum, earumque in omnibus legem subeunt; unde nec operationem ullam nec oppositionem inter se exercent. Sic Disp. 21. de Animâ, sect. 1. num. 3. 8. & 9. dixi assensum & dissensum de eodem obiecto, amorem item & odium, & id genus alias qualitates oppositas, simul in lapide aut ligno, aliòve subiecto effectuum eorum incapace constitui posse. Imò ad effectus extrinsecos non magis indigent subiecto, quam qualitates materiales, & mortuæ; sic enim si Deus qualitatem, seu actum intellectus aut voluntatis elevare per potentiam obedientialem vellet ad florem aliquem, aut stellam producendam, perinde esset sive intra subiectum, sive extra existeret. Hæc salvo meliori iudicio dici mihi posse videntur: si quis tamen melius quidpiam suggererit, libens amplectar.

SECTIO OCTAVA.

Satisfit reliquis circa generationem Verbi difficultatibus.

I. Atributa omnia ex vi processionis non communicantur.

OBJICIES primò: falsò supponere nos essentiam divinam in actu primo intelligendi sitam esse, illa quippe non intellectum tantum, sed voluntatem, omniaque in se divina attributa formaliter complectitur; ergo ruit totum nostræ sententiæ fundamentum. Huic objectioni satisfactum est supra, totâ Disp. 4. præcipue sect. 2. 3. & quartâ.

II. Spiritus S. ex vi processionis non procedit ut Persona divina.

Objicies secundò: Spiritus Sanctus formaliter procedit ut Deus, & Persona divina, ergo ex vi processionis accipit naturam divinam. Respondetur cum Patre Arriaga hic, Disp. 47. num. 94. negando antecedens: quamvis enim realiter loquendo procedat Deus & Persona divina, non tamen ex vi processionis, cum ex hac, non naturam formaliter, ut sect. præcedente, num. 3. ostensum est, sed actualem tantum volitionem simul cum actu primo volendi accipiat, in quibus ut ibidem declaravi, Natura seu Essentia divina formaliter non consistit.

III. Intellectionis accipit Spiritus S. quia identificatur cum volitione.

Objicies tertio: si Spiritus Sanctus per processionem, ut dicimus, accipit intellectionem, ergo per intellectionem accipiat eam necesse est, volitio siquidem esse nequit principium ad communicandum intellectionem. Respondetur volitionem non posse directè & formaliter esse principium ad communicandum intellectionem; posse tamen indirectè & materialiter, quatenus nimirum intellectio realiter cum volitione identificatur, nec ullam cum Personâ productâ habent oppositionem: hinc ergo fit, ut dum per volitionem communicatur Spiritui Sancto volitio formaliter, per eandem ei communicetur intellectio materialiter; si-

Per volitionem communicatur intellectio materialiter & e contra.

cut e contra dum per intellectionem communicatur Filio intellectio directè & formaliter, eadem indirectè & materialiter communicatur volitio.

Objicies quartò: gratis definitioni generationis à nobis adjici particulas illas ex vi processionis. Respondetur, particulas hæc à Thomistis omnibus, aliisque plurimis Theologis huic definitioni apponi. Imò P. Ruiz hic, Disp. 6. sect. 7. latè ostendit has particulas formaliter vel virtualiter illi ab omnibus ascribi. Addo, videri mihi particulas illas in hac ipsâ definitione implicite includi; dum enim dicitur debere terminum oriri in similitudinem nature, innuitur ad hoc primario tendere generationem, ut Filium sibi in naturâ generando assimilet, quod est eum assimilare ex vi processionis, tanquam ex primario illius & nature intento: ergo non apponuntur hæc verba gratis.

Objicies quintò: Spiritus Sanctus procedit ut amans, ergo ut intelligens, nihil enim volitum quin præcognitum, ergo ex vi processionis accipit intellectionem. Respondetur, realiter quidem procedere Spiritum Sanctum intelligentem, sicut procedit æternus, immensus, omnipotens &c. formaliter tamen non procedit ut intelligens, cum formaliter ex vi processionis non plus accipiat, quam reliceat in principio illius formali; hoc autem, ut sect. præcedente, num. 3. diximus, est tantum amor actualis simul cum actu primo amandi. Pro illo ergo priori originis procedit amans quoad intrinsecam in denominatione amantis, in secundo autem, quo habet intellectionem denominationem amantis requisita: nullum autem est instans reale, in quo non sit perfectissimè amans completè.

Objicies sextò: hinc sequi Filii processionem esse perfectiorem processione Spiritus Sancti, cum hic ex vi processionis non accipiat naturam divinam, quam accipit Filius. Hæc obiectio omnibus perinde est solvenda: urget enim Thomistas, qui cum suo Magistro intellectionem volitioni, urget Scotistas, qui cum suo volitionem in perfectione præferunt intellectioni: Urget eos, qui Filium peculiariter aiunt procedere ut imaginem, hæc enim quædam perfectio est, in Spiritus Sancti productione non reperta. Dico itaque, sicut supra, Disp. 61. sect. 1. cum communi sententiâ assenti Personam omnes et eandem numero, quam participant, naturam, esse in perfectione realiter & intensivè æquales, ita & esse æquales earum processionis. Quid autem præcisivè, & ratione nostrâ sint, nil refert; sic enim licet omnes actus, seu repræsentationes obceptorum in Deo sint ob perfectam inter se identitatem realiter æquales, repræsentatio tamen formicæ, quæ talis, non est tam perfecta, ac repræsentatio Angeli.

Objicies septimò: Vel Filius procedit similis in naturâ, quia est per intellectum, vel quia per talem intellectum, nempe divinum: non primum, sic namque omnis productio per intellectum esset generatio: si verò dicatur secundum, Spiritus Sanctus procedet similis in naturâ, cum procedat formaliter per voluntatem divinam, sicut Filius per intellectum, ergo etiam ejus processio erit generatio. Negatur tamen consequentia: ratio est, in intellectu enim divino, quæ tali, seu in actu primo intelligendi consistit formaliter natura divina: actus verò primus volendi seu voluntas non est formaliter natura, ut ostensum est sect. præcedente, num. 3. Unde non aliter dicitur voluntas divina, nisi quia est à se, infinita &c. essentialiterque realem

IV. Reali definitioni generationis additur, ex vi processionis.

Implicite in definitione continetur.

V. Quo modo Spiritus S. procedat ut amans.

Procedit ut amans quoad intrinsecam ad denominationem amantis requisita.

VI. Filius & Spiritus Sanctus procedunt sicut in perfectione æquales.

Aliud est de perfectione reali, aliud de præcisione.

VII. Filius procedit similis in naturâ quia est per talem intellectum.

Quo modo Spiritus S. procedat per voluntatem divinam, ut dicitur in divinitate.